

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

Állam- és Jogtudományi Kar

DÉKÁNI HIVATALA

6720 Szeged, Tisza Lajos krt. 54. H-6701 Postafiók 454
Tel.: (36)-62/544-196, 544-197 Fax: (36)-62/544-204
Honlapcím: <http://www.juris.u-szeged.hu> E-mail: ajtk.dekani@juris.u-szeged.hu

Tájékoztató a Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Karán megvalósuló online oktatás adatvédelmi és adatbiztonsági vonatkozásairól¹

I. Személyes adatok

A 2018. május 25. napjától hazánkban is közvetlenül alkalmazandó általános adatvédelmi rendelet (GDPR)² fogalommeghatározásai alapján személyes adat³ az azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ.

Ennek alapján az online oktatás keretében **személyes adatnak minősül:**

- a) **a hallgató neve és egyéb azonosító adatai, az írásbeli és szóbeli számonkérések tartalma, órai hozzászólásai, eredményei, fényképe, a róla készült videófelvétel, valamint a vizsgaeredmények,**
- b) **az oktató által a tanórák, konzultációk keretében, illetve a videóleckékben elmondottak kapcsán a hangja és a képmása, a munkahelyi tevékenységére vonatkozó adatok.**

A személyes adatokon elvégzett *bármely művelet adatkezelés*,⁴ amelyre a GDPR rendelkezései alkalmazandók.

¹ A Tájékoztató A NAIH 2020. szeptember 30-án kiadott a digitális távoktatás adatvédelmi és adatbiztonsági vonatkozásairól szóló tájékoztatója (Ügyszám: NAIH/2020/7127/) alapján készült

² Az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet).

³ GDPR 4. cikk 1. pont: „személyes adat”: azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ; azonosítható az a természetes személy, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító vagy a természetes személy testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára vonatkozó egy vagy több tényező alapján azonosítható.

⁴ GDPR 4. cikk 2. pont: „adatkezelés”: a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így a gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tagolás, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján, összehangolás vagy összekapcsolás, korlátozás, törlés, illetve megsemmisítés.

II. Adatkezelés, adatkezelők

Mivel az online oktatás esetén az adatkezelés célja a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény szerinti felsőoktatás biztosítása, erre tekintettel az annak során végzett adatkezelési tevékenységek **nem minősülnek magáncélú adatkezelésnek**, mivel azok egyértelmű célja az online oktatás lebonyolítása, így az oktatás keretében végzett feladatok végrehajtása, mint törvényben meghatározott közfeladat ellátása folytonosságának a biztosítása.

- a) Az online oktatás keretében a **hallgatói adatok vonatkozásában az adatkezelő⁵ az SZTE, Állam- és Jogtudományi Kara**. Az **oktató** az oktatási intézmény alkalmazásában/nevében jár el és közfeladatot lát el, akit a hallgatókkal kapcsolatosan tudomására jutott adatok vonatkozásában **titoktartási kötelezettség terhel**. Abban az esetben, ha a kezelt személyes adatokat az adatkezelés céljától eltérő, azaz a közfeladata ellátásán kívüli bármilyen más célból felhasználja (így például jogosulatlanul továbbítja harmadik személy részére, terjeszti, vagy nyilvánosságra hozza), vagy az elengedhetetlenül szükséges időtartamon túl tárolja, az adatok biztonságát szolgáló intézkedéseket elmulasztja, úgy ez a magatartása jogellenes adatkezelésnek, bizonyos esetekben bűncselekménynek is minősülhet.
- b) Az online oktatás során a **hallgatók** a tudomásukra jutott oktatói adatok /I. b) pont/ és hallgató-társaik adatai /I. a) pont/vonatkozásában szintén **adatkezelőnek minősülnek**. Nem kell alkalmazni az általános adatvédelmi rendelet előírásait személyes adatoknak a természetes személy által kizárólag személyes vagy otthoni tevékenység keretében végzett kezelésére, amely semmilyen szakmai vagy üzleti tevékenységgel nem hozható összefüggésbe (ún. magáncélú adatkezelés).⁶ Azonban, ha a hallgatók a tudomásukra jutott oktatói és/vagy hallgatói adatokat – pl.: az oktatók által rendelkezésre bocsátott anyagok, videóleckék, a tanóráról készült felvétel – az adatkezelés céljától eltérő, azaz **az oktatásban részvétel, illetve a saját tanulás célján kívüli bármilyen más célból felhasználja** (így például jogosulatlanul továbbítja harmadik személy részére, terjeszti, vagy nyilvánosságra hozza) az adatok biztonságát szolgáló intézkedéseket elmulasztja, úgy ez a magatartása jogellenes adatkezelésnek, bizonyos esetekben bűncselekménynek is minősülhet.

III. Az adatkezelés jogalapja

Amennyiben az adott konkrét felsőoktatási cél eléréséhez személyes adatok kezelése feltétlenül szükségesnek tűnik, akkor ehhez az **adatok kezelésének pontos célját és az adatkezelés jogszerűségét alátámasztó jogalapot** kell elsőként az adatkezelőnek meghatároznia, amelyre a személyes adatok kezelésének általános eseteiben a GDPR 6. cikk (1) bekezdése szerinti jogalapokra hivatkozással kerülhet sor.

A NAIH álláspontjának megfelelően az SZTE-ÁJTK mint adatkezelő online oktatáshoz kapcsolódó adatkezeléseire a **GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontjában** meghatározott jogalap

⁵ GDPR 4. cikk 7. pont „adatkezelő”: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely a személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit önállóan vagy másokkal együtt meghatározza; ha az adatkezelés céljait és eszközeit az uniós vagy a tagállami jog határozza meg, az adatkezelőt vagy az adatkezelő kijelölésére vonatkozó különös szempontokat az uniós vagy a tagállami jog is meghatározhatja;

⁶ GDPR 2. cikk (2) bekezdésének c) pontja, tekintettel a GDPR preambulum (18) bekezdésére

(közfeladat ellátása) szolgál, így annak jogszerűségéhez az érintettek hozzájárulása nem szükséges.

Amennyiben a **hallgató** kívánja felhasználni az oktatástól eltérő célra az oktatói és/vagy hallgató-társai személyes adatait, ahhoz mindenkor a GDPR 6. cikk (1) a) pontjának megfelelő **hozzájárulást kell kérnie az érintettől.**

IV. Az adatkezelés alapelvei

A GDPR 5. cikke tartalmazza az adatvédelem **alapelveit**, amelyeket a személyes adatok kezelése folyamatosan érvényesülniük kell. Így a személyes adatok kezelése **jogszerűen és tisztességesen**, valamint meghatározott, egyértelmű és **jogszerű célból** történhet. A II. pontban meghatározott adatkezelő felelős az adatvédelmi alapelveknek való megfelelésért, emellett képesnek kell lennie a **megfelelés igazolására** („elszámoltathatóság”).⁷

Az **adattakarékosság** elve értelmében csak olyan adatot lehet kezelni (gyűjteni és tárolni), amely a cél megvalósításához elengedhetetlenül szükséges és azzal arányos. Tehát például, ha az adott (elsősorban gyakorlati) feladat elvégzését videófelvétellel kell a hallgatónak igazolnia, úgy elvárás, hogy a felvételen ne szerepeljen a hallgatón kívül más személy, és az otthoni, privát teréből, környezetéből is minél kevesebb látszódjon.

Fontos elvárás, hogy személyes adatok kezelése csak akkor és annyiban lehet indokolt, amennyiben az adatkezelés célját nem lehetséges **adatkezelést nem igénylő eszközökkel** elérni, személyes adatok kezelése esetén pedig minden esetben vizsgálni kell, hogy létezhet-e hatékony, de az érintettek magánszférájára kevésbé kockázatos megoldás.

Egyes esetekben például a tanulmányi kötelezettségek teljesítésének ellenőrzésére videófelvétel készítése és feltöltése helyett valós idejű kommunikációra szolgáló módszer (például online video chat) alkalmazása hatékony, ugyanakkor a magánszférára kevésbé kockázatos megoldást jelenthet, amennyiben az adatkezelő megítélése szerint alternatív megoldások is alkalmasak a cél elérésére.

Szintén kevésbé korlátozó megoldás a **tanórak élő, valós-idejű közvetítése** („streaming”) az online oktatás keretében becsatlakozó hallgatók részére. Ekkor az adattakarékosság elvére tekintettel a kamerát úgy szükséges elhelyezni, hogy az elsősorban az oktatót, az általa alkalmazott oktatási eszközöket (tábla, projektor) közvetítse, azon lehetőség szerint csak abban az esetben szerepeljenek hallgatók, ha az a tanórán végzett tevékenység bemutatásához, a tananyag feldolgozásához szorosan kapcsolódik, ahhoz szükséges (pl. kiscsoportos feladatmegoldás eredményének bemutatása a többi hallgató részére).

Ehhez kapcsolódó követelmény a célhoz kötöttség elvére tekintettel, hogy a közvetített órákat, előadásokat a **hallgatók külön ne rögzítsék, ne tárolják**, mivel azok alkalmasak lehetnek a hallgató-társakkal, vagy az oktatóval szembeni visszaélésre (például online zaklatás esetleges kockázata). Amennyiben az online oktatásban részesülő hallgató a valós idejű közvetítést mégis rögzíti, jogosulatlanul felhasználja, úgy önállóan felel annak szerzői jogi, adatvédelmi jogi és esetleges büntetőjogi jogkövetkezményeiért is /Lásd: II. b) pont/.

További kapcsolódó eset, amikor a tanórákhoz kapcsolódó tananyagokat, videóleckéket és/vagy előre felvett oktatói előadásokat az oktató az előírt oktatási platformon osztja meg a képzésen résztvevő hallgatókkal. A **hallgatók ezen felvételek kapcsán adatkezelőnek** minősülnek és felelősséggel tartoznak a GDPR rendelkezéseinek betartásáért a jelen tájékoztatóban foglaltak, különösen a II. b) pontban leírtak alapján.

A **korlátozott tárolhatóság elve** értelmében az otthoni feladatként meghatározott videófelvétel készítése esetén a hallgatók által megküldött vagy feltöltött felvételek megőrzésének időtartama sem lehet korlátlan, azt a feltétlenül szükséges időtartamra kell szűkíteni. A NAIH véleménye szerint jó gyakorlatnak mondható, ha a felvételeket az értékelés megtörténte után az oktató

⁷ A GDPR 5. cikk (1)-(2)

haladéktalanul, vissza nem állítható módon törli. A további megőrzés indokaként az adatkezelő nem hivatkozhat általánosságban arra, hogy azt egy esetleges későbbi ellenőrzés miatt meg kell tartani, mivel az intézményvezetők sincsenek jelen a gyakorlati órákon.

Az SZTE-ÁJTK mint adatkezelő az online oktatáshoz kapcsolódó adatkezelés átláthatóságát biztosítandó a GDPR 13. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti **tájékoztatásnak** jelen tájékoztatóval, valamint a hallgatók számára készült adatkezelési tájékoztatóval tesz eleget, mely utóbbi magában foglalja a GDPR 15-22. cikkei szerinti érintetti joggyakorlásáról szóló információkat is.

Az érintett hallgató **a saját helyzetével kapcsolatos okból jogosult arra, hogy tiltakozzon** a közfeladat ellátása keretében megvalósuló egyes adatkezelési műveletek módja, gyakorlati kialakítása kapcsán. A tiltakozást az oktatási intézmény köteles érdemben megvizsgálni, annak elbírálásakor az adatkezelőnek mérlegelnie kell, hogy a konkrét érintett vonatkozásában enyhébb, az érintett magánszféráját kevésbé korlátozó eszköz, adatkezelési módszer alkalmazható-e az adatkezelési cél elérésére. Így például online közvetített tanóra, előadás keretében a személyesen résztvevő személy tiltakozását úgy kell megítélni, hogy az adatkezelés lehetőleg ne legyen rá nézve kockázatosabb, mint a hagyományos órán történő személyes részvétele (lásd: kamera látószögének beállítása órai számonkérés során), **azonban nem vezethet arra, hogy az oktatási intézmény a közfeladatát digitális oktatás formájában általánosságban ne láthassa el.**

V. Adatbiztonsági követelmények

A **bizalmasság és integritás alapelve** értelmében videófelvetelek esetén a felvételek tárolása kapcsán biztosítani kell, hogy jogosulatlan harmadik személy azokhoz ne férhessen hozzá. Az **SZTE-ÁJTK adatkezelőként** az adatbiztonsági követelményeknek való megfelelést az oktatás során a belső, zárt egyetemi rendszerek alkalmazásával garantálja, mind a hallgatói ügyintézés, mind az online órátartás, a tananyagok megosztása és a számonkérés során.

A **hallgató** az oktatási anyagok használata és a tudomására jutott oktatói / hallgatói adatok kapcsán maga felel az adatbiztonság garantálásáért. Továbbá a hallgató feladata a saját részéről a megfelelő technikai feltételek biztosítása az oktatáson, illetve a számonkéréseken való megfelelő és zavartalan részvétele érdekében.

Mind az oktatók, mind a hallgatók esetében fontos követelmény az alapvető biztonsági követelmények betartása, így például jogtiszt szoftverek alkalmazása; víruskeresők, vírusirtók használata; a szükséges frissítések folyamatos letöltése. Amennyiben többen használnak egy eszközt, fontos a külön felhasználói fiókok kialakítása, az ún. „erős” jelszókövetelmények előírása és betartása, vagy például bizonyos idejű inaktivitás esetén az automatikus kijelentkeztetés alkalmazása a személyes adatot – is – tartalmazó rendszerekben.

Az **oktató** köteles a rendelkezésére álló digitális eszközök biztonságos használatára, függetlenül attól, hogy azok a saját eszközei, avagy az oktatási intézmény bocsátotta azokat a rendelkezésére. Tekintettel arra, hogy az oktató saját eszközén is az oktatási intézmény felelőssége keretében végzi az oktatási feladataihoz szükséges adatkezelési műveleteket, az intézmény tájékoztatást kérhet az alkalmazott adatbiztonsági intézkedésekről, szükség esetén pedig ellenőrizheti is azokat.

Az **oktató** köteles elsősorban az adatkezelő oktatási intézmény által biztosított zárt oktatási platformokat használni az órátartás, az oktatási anyagok és a számonkérés során. Nyilvánosan elérhető csatornákra, weboldalakra kizárólag oktatási anyagokat tölthet fel, ezek azonban nem használhatók személyes adatkezeléssel járó tevékenységre.

VI. Számonkérések, vizsgák távoli / online lebonyolítása

Amennyiben a hallgatóknak videófelvétel megküldése útján kell igazolniuk a gyakorlati órán kapott feladat elvégzését az oktató felé, elsősorban az oktatás során használt zárt egyetemi platform alkalmazása írható elő erre a célra. Az üzenetküldő alkalmazások pl. Messenger, Viber, Whatsapp, stb. alkalmazása teljes egészében kerülendő. Amennyiben kivételesen e-mail útján történne az ilyen videófelvétel megküldése az oktató részére, azt az oktató az értékelést követően köteles haladéktalanul törölni.

Nem javasolt a hallgatók által megküldött/feltöltött videók adathordozóra történő kimásolása, az kizárólag abban az esetben lehet indokolt, ha az oktatási zárt platformon keresztül, vagy munkahelyi e-mail cím hozzáféréssel sem lehet megvalósítani a dokumentumok elérését. Abban az esetben, ha ez mégis elengedhetetlen, úgy mindenképpen technikai védelemmel ellátott (jelszóval védett, vagy fájl szintű titkosítással rendelkező – hardvertitkosított) adathordozók használata javasolt a személyes adatokat érintő adatvédelmi incidensek megelőzése érdekében.

Online vizsgáztatás során előírható, hogy a vizsgázó a webkamerán keresztül igazolja személyazonosságát, valamint a vizsga teljes időtartama alatt a kamerája bekapcsolt állapotban legyen. Ennek során az oktató a vizsgázót a teljes vizsga során kamerával figyeli a csalások elkerülése céljából. Ilyen esetben fontos adatvédelmi követelmény, hogy a kamerás megfigyelés nem járhat a magánszféra sérelmével, így a kamerák látószögét úgy kell beállítani, hogy csak a releváns adatok látszódjanak rajta, a környezet, a lakás és annak berendezése semmi esetre sem. A felvételek őrzése és tárolása kapcsán is érvényesülniük kell a fent részletesen kifejtett adatvédelmi alapelveknek.

A számonkérések, dolgozatok kapcsán is érvényesülnie kell a korlátozott tárolhatóság elvének, így azok megőrzésének a hagyományos rendszerű oktatás keretében előírt időtartamokhoz kell igazodnia. Így például az értékelést követően az oktató az adatokat az oktatási intézmény kapcsolódó szabályai szerint, záróvizsga, szakdolgozatvédelem stb. esetében őrizheti meg.

Szeged, 2025. május 19.

Dr. Kertészné Dr. Váradi Szilvia s.k.
adatvédelmi referens, adjunktus